

Noors respect voor Nederlandse starters

Als niet-boerenzoon was het zijn droom om ooit een boerderij te beginnen. Nu is Arno Landman met 45 koeien een van de grootste veehouders in het dorp. Met vallen en opstaan bouwde hij samen met zijn vrouw Selma een melkveebedrijf op in het Noorse Åmli. Het gros van hun melk gaat naar de plaatselijke pannenkoekenfabriek.

TEKST INGE VAN DRIE

Voor het keukenraam hangt een Noors vlaggetje, een overblijfsel van de nationale feestdag. De gevels van de gebouwen hebben een kenmerkende rode tint en in de verte doemen heuvels op. Bijna vijf jaar geleden streken Arno (41) en Selma (38) Landman met hun drie jonge kinderen neer in Åmli, in het zuiden van Noorwegen. Het is alweer de derde Noorse stek van het stel. Dertien jaar geleden vertrokken ze naar het Scandinavische land om hun droom van een eigen boerderij waar te maken. 'Mijn vader werkte in crematoria, de vader van Selma is leraar. Maar al van jongs af aan was ik altijd bij boeren te vinden', vertelt Arno Landman. Samen met Selma verdiepte hij zich in de kansen op een eigen bedrijf in Australië, in Canada en in de Verenigde Staten. 'Te ver weg', vond Selma. Uiteindelijk kochten ze in 2008 een oude boerderij met wat zoogkoeien in het midden van Noorwegen. Twee jaar

later verhuisden ze naar de westkust om een bedrijf met dertig melkkoeien te runnen. 'In de winter hadden we er acht weken geen zon in huis. Die kwam in die periode niet boven de bergen uit. Dat wilden we niet weer', zo haalt Arno herinneringen op.

Melkquotum van 1,5 à 2 euro per liter

Na wat omzwervingen kwamen Arno en Selma in 2016 in het veel zuidelijker gelegen Åmli terecht op een boerderij met een voor zoogkoeien gebouwde ligboxenstal uit 2009. Daar was het 's winters niet alleen lichter, ook het land bleek vlakker. Maar starten met melkkoeien bleek niet meteen haalbare kaart. 'Noorwegen kent nog een melkquotum', legt Arno uit. 'Investeren in quotum was voor ons te duur. Dat kost 1,5 à 2 euro per liter.' Ze begonnen daarom met zoogkoeien en het afmesten van vleesstieren. Maar intussen broedden Arno en Selma,

Noors roodbont voert de boventoon in de veestapel. Ook zijn er een aantal jersey's

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Arno en Selma Landman
veestapel	45 melkkoeien plus bijbehorend jongvee, 40 vleesstieren
areaal	80 ha (15 ha in eigendom)
grondgebruik	overwegend gras, 4 ha gerst
melkproductie	8000 kg, 4,9% vet, 3,4% eiwit
aantal snedes gras per jaar:	3

Noorwegen

die voeding en diëtetiek heeft gestudeerd, wel op plannen om A2A2-melk te gaan produceren en de melk zelf te gaan verwerken. Al kende dat plan ook de nodige nadelen. ‘Er is maar een kleine doelgroep voor A2A2-melk. Åmli ligt bovendien niet zo centraal. Vanaf ons is het zeker een uur rijden naar steden. En je zit met de houdbaarheid van de melk en de logistiek’, somt Selma op. Hun plannen kwamen in een stroomversnelling toen de lokale pannenkoekenfabriek zich meldde bij het Nederlandse stel. ‘Die hadden op jaarbasis ongeveer drie ton melk nodig. Dat maakte de investering in onder meer een melkstal ineens een stuk gemakkelijker. Bovendien hadden we voor de melk die we aan de pannenkoekenfabriek leverden, geen quantum nodig.’

Zuivel op bestelling

In de oude grupstal op het bedrijf installeerden de veehouders een tweedehands 2x6 visgraatstal. ‘Door hergebruik van oude gebouwen hielden we de kosten laag. Het voordeel was ook dat de grupstal geïsoleerd is, maar de stal van onze koeien niet. Daar wil je niet met twintig graden vorst koeien melken.’

Ze investeerden daarnaast in apparatuur om de melk te verwerken. Voor de melk op transport gaat naar de pannenkoekenfabriek, pasteuriseert en homogeniseert Selma deze. Op bestelling levert ze daarnaast melk – magere, halfvolle én volle melk – yoghurt, slagroom, boter, zure room en karnemelk, zowel aan consumenten als

aan horeca in de buurt. Ook neemt de pannenkoekenfabriek boter af, waarmee ze in de zomer en in het najaar kerstkoekjes bakken. ‘Om risico’s te spreiden zoeken we naar meerdere afnemers’, geeft Selma aan. ‘Want we zijn nog best kwetsbaar.’

Melkprijs 54 cent

Dat risicospreiding geen overbodige luxe is, merkten ze begin dit jaar. ‘De pannenkoekenfabriek raakte een contract kwijt, zodat we in plaats van gemiddeld 6000 liter per week nog maar 4000 liter per week kunnen leveren’, vertelt Arno. ‘We hebben de krachtvoergif wat laten zakken, zodat we minder kosten maken en zodat de productie iets zakt.’

Stiekem hoopt het stel dat ze begin volgend jaar – als de pannenkoekenfabriek nieuwe onderhandelingen met haar afnemers achter de rug heeft – weer meer melk kwijt kunnen. Intussen zijn ze ook blij dat de Noorse zuivelcoöperatie Tine jaarlijks een ton melk afneemt. Arno en Selma leasen daarvoor van een collega-veehouder melk voor 12 cent per liter. Voor de melk die ze aan Tine leveren, ontvangen ze momenteel een melkprijs van 54 cent. De prijs van de aan de pannenkoekenfabriek geleverde melk ligt zelfs nog zo’n twintig cent hoger. ‘Maar voor het bewerken van de melk verrichten we dan ook wel het nodige werk’, geeft Selma aan. ‘Ook zorgen we zelf voor het transport.’

De veestapel bestaat voornamelijk uit Noorse roodbont-

De in 2009 voor zoogkoeien gebouwde stal is nu in gebruik voor de melkkoeien

Arno en Selma mesten alle stierkalveren zelf af

Op bestelling levert Selma onder meer melk, yoghurt, slagroom, boter en zure room

koeien met een aantal jerseys ertussen, gekocht op verschillende bedrijven. ‘We hadden rekening gehouden met mastitis, omdat de koeien van veel verschillende bedrijven kwamen’, vertelt Arno. ‘Dat viel gelukkig mee, maar toch hebben we wel wat koeien verspeeld. Zo had het bepalen van de nieuwe rangorde binnen het koppel wel wat voeten in de aarde. De koeien waren niet zo lief tegen elkaar. Ook kwam een groot deel van de koeien van een grupstal. Die moesten wennen aan de ligboxenstal.’ Intussen melken ze zo’n 45 koeien. Alle stierkalveren mesten ze daarnaast zelf af tot een leeftijd van 15 tot 18 maanden. ‘We zijn daarmee een van de grootste veehouders in het dorp’, knipoogt Arno. ‘Noorse melkveebedrijven zijn veel kleiner dan in Nederland. Met hier een weiland, daar een berg en wat bos en dan weer weiland is het ook geen land voor grote melkveebedrijven.’ De koeien produceren gemiddeld krap 8000 liter melk met 3,41% eiwit, een vetgehalte net onder de 5 procent en een celgetal van 70.000 cellen per milliliter melk. Het rantsoen houden Arno en Selma eenvoudig. In de voerwagen mengt Arno graskuil van verschillende snedes gras door elkaar en vult dat aan met 2,5 kg krachtvoer per koe. Met een extraatje in de zomer en de herfst. ‘Dan gaat er ook 100 kg van de restanten van de kerstkoekjes van de pannenkoekenfabriek door het rantsoen’, zegt Arno met een lach. In de melkstal krijgen de koeien daarnaast, afhankelijk van de melkproductie, maximaal 6 kg krachtvoer.

Drie snedes per jaar

Het grasseizoen is in Noorwegen korter dan in Nederland. Jaarlijks halen Arno en Selma drie snedes gras binnen. ‘Het land was hier niet zo goed onderhouden’, geeft Arno aan. ‘We zaaien nu elk jaar de helft van het grasland door met een mengsel van Engels raaigras. Zo willen we de grasmat verbeteren.’ Mais probeerden de melkveehouders ook te verbouwen. Ze zaaiden een halve hectare. ‘We wilden gewoon eens kijken of dat zou lukken’, geeft Arno aan. Maar tot succes leidde het niet. ‘Het is hier te koud’, zegt hij. ‘In september hadden we al nachtvorst. Toen hebben we het maar gemaaid en in ronde balen geperst.’ De teelt van gerst gaat in het zuiden van Noorwegen wel

goed. Dit jaar verbouwen ze 4 hectare om deze in juli te oogsten in ronde balen. Het liefst zou Arno nog meer gerst telen, maar het ontbreekt hem aan tijd, zeker nu ze afgelopen jaar de kans kregen om extra land te huren van de burens. Dat vergrootte het areaal tot 80 hectare.

Eigen stier in het weekend

Al dat landwerk neemt het paar voor eigen rekening. ‘Je hebt hier niet zoals in Nederland een loonwerker in de buurt’, legt Arno uit. Ook monteurs en inseminatoren zijn schaars. Zo insemineert de dierenarts de koeien. In het weekend zetten Arno en Selma een eigen stier in. ‘Een doordeweekse inseminatie kost 39 euro’, rekt Selma voor. ‘En dan heb ik de kosten voor het sperma nog niet meegerekend. In het weekend is het tarief 55 euro en met kerst en Pasen is het nog duurder. En dan nog is het hopen dat een koe in één keer drachtig is.’ Een cursus dhz-ki staat daarom op het verlanglijstje van Arno en Selma. ‘Maar ook dat kost tijd en zo’n cursus is niet om de hoek’, realiseert Arno zich. ‘De regels zijn bovendien streng: je moet een minimaal aantal eerste inseminaties halen en pas met een officiële goedkeuring van de Noorse gezondheidsdienst mag je aan de slag.’

Respect voor boeren

Het liefst zouden Arno en Selma op termijn een medewerker inschakelen. ‘We werken hard. Van familieleden krijgen we wel eens appjes dat ze een weekendje weg zijn. Dat soort dingen zit er voor ons nu niet in’, geeft Selma aan. Maar personeel vinden valt in Noorwegen niet mee. ‘Mensen kiezen liever werk dat beter verdient.’ Daar staat tegenover dat de melkveehouderij een goed imago heeft onder de Noren. ‘Er is hier echt nog respect voor boeren. En Noren kiezen bewust vaak voor lokale producten’, geeft Selma aan. ‘Ik denk wel eens als mensen bij ons op het erf komen voor onze melk: die komen echt voor ons. Dat is bijzonder, net zoals het mooi is om de naam van ons bedrijf te zien op de verpakking van de landelijk verkochte pannenkoeken.’ Het zorgt ervoor dat ondanks het harde werken de trots overheerst, stelt Arno. ‘Met z’n tweeën is het ons toch maar mooi gelukt om een eigen melkveebedrijf op te bouwen.’

Video: dronebeelden

Stagiair Tom Egberts maakte tijdens zijn stage met behulp van een drone een video van het bedrijf van Arno en Selma Landman.

[Bekijk de film op veeteelt.nl](https://veeteelt.nl)